

MAGIOLOGIA

seu

DISPUTATIO

DE

MAGIA
LICITA ET ILLICITA

QUAM

FAVENTE S. SANCTA TRINITATE

In Illustri Hamburgensium Athenæo,

P R Æ S I D E

DN. DANIELE BUTTNERO

J. U. LIC. & PROFESS. PUBLICO,

G. H. b. t. RECTORE,

Domino Doctore & Fautore suo ætatem co

cendo publicæ Eruditorum Disquisitioni submittit

ALBERTUS zum Gelse / Palæog. Bremen

Phil. & SS. Theol. Studiolum Autor & Respondens.

AD DIEM XX. APRIL. A. R. O. M. DC. XCIII.

H. L. Q. C.

HAMBURGI, Literis CONRADI NEUMANNI,

Senat. & Gymnasii Typographi.

POTENTISSIMI ET SERENISSIMI
PRINCIPIS ET DOMINI,
DOMINI

CAROLI XI.
SVECOR. GOTHOR. VANDAL.
REGIS

&c. &c. &c.

JUDICI PROVINCIALI IN PA-
LÆOGÆA DUCATUS BREMENSIS
MERITISSIMO & GRAVISSIMO,

V I R O

Nobilissimo, Consultissimo & Præclarissimo,
DN. HEINONIZUM FELDE

Parenti meo obsequiosa quavis observantiâ ætatem colendo, vene-
rando, Ipsiusque erga me filium meritis Summis, Maximis

Sacrum!

DISPUTATIONEM HANC PHILOSOPHICAM
De

MAGIA

manu pia

animo observantissimo

Prosperissima quæque una precatus
offero

ALBERTUS zum Felde / A. & R.

$$a + w.$$

DISPUTATIO

De MAGIA.

PRÆLOQUIUM.

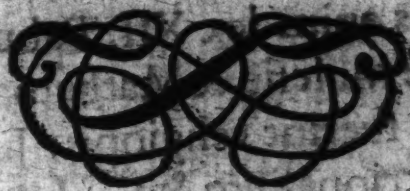

Im Physices perma-
gnam, ulumque Philosophiæ in-
finitum paucis adumbraturus
magnus ille Plato in hæc verba
prorupisse legitur: Nihil Philo-
sophia præstantius hominum
generi à Diis immortalibus dari
potuit. Magnam idem suo seculo deprædicabat Phi-
losophiam, majorem sanè deprædicasset, si hoc ultimo
vel nostro seculo supremi Numinis afflatu illuminatus
ulum non latis enarrandum, quem non tantum Theo-
logiæ & Jurisprudentiæ, sed & Medicinæ Philosophia
præbeat, intellexisset. Nos itaque facili manu asserto Pla-
tonis astipulabimur, majorem, imò maximam Philoso-
phiam proclamantes, cum splendidos ejusdem radios,
quos

4
quos in omnes disciplinarum partes, imò in ipsam divi-
nam diffundat Theologiam, cognoscamus. Cæterum
Studium Magicum, cum in Phÿsicis locum infirmum sibi
neutiquam vindicare videatur, dum hoc antiquitus, &
in specie apud Persas proprium quasi Sacrorum Anti-
stitibus, Regumque moderatoribus fuit: Persæ enim
solebant nomen Magiæ non tam humanarum, quam di-
vinarum, ac politicarum rerum ad cultum divinum,
Regniq[ue] gubernationem pertinentium, excellenti pe-
ritiæ tribuere, uti CASPAR, SCHOTTUS refert: Ve-
rum, ut nihil unquam tam sanctum, laudabile & incor-
ruptum fuit, quod Dæmonis fraude, & hominum im-
probissimorum malitia non fuerit vitiatum & corru-
ptum; ita reconditarum quoque rerum scientia ab A-
damo posteris suis tradita, & Magiæ nomine cohonestata
nefariis superstitionibus & execrandis dogmatibus
Dæmone Magistro contaminata fuit, ex qua corruptio-
ne orta est divisio Magiæ in licitam & illicitam: Cum
autem dictum, quod inferni leo rugiens Diabolus pri-
mus Autor sit Magiæ illicitæ, hinc subeat nos meritò mi-
rari, ex hominum genere esse, non tantum, qui vitiis o-
perantur, ob quæ ille tam evasit obscænus, proculque o-
mni spe veniæ in miseriarum rancidam abyssum detru-
sus, verum etiam à quibus ex orco velut citatus servitutem
sibi stipulatur perpetuam. Vah cæca & perversa hu-
manitas! quo ruis? quo laberis? quantam tibi ac-
cerfis jumento proprio perniciem? Ignoras indolem
fero-

PRÆLOQUIUM.

ferocientis hujus bestiae, fraudibus meris, in gratitudine ac tyrannide sequestrato omni commiserationis affectu terminari? Nescis delicias & vota ipsius insatiabilia peragrandi terras, seducendi societates humanas, apprehendendi nihil non ac devorandi? Hujus utriusque itaque Magiae tam licitæ scilicet, quam illicitæ naturam & effectus hac vice hic pro virili proponere placuit. Facile largimur, rem magnæ esse difficultatis, altissimæque contemplationis, ut exasciatissimi etiam ingenii vires in diversa traxerit ab omni ævo. Tantoque magis veremur, ne sciolii, qui numerum faciunt innumerum, & quibus veritati nil videtur inimicius, heic artes suas sint tentaturi, maxime cum constat, quod hujus materiae difficultas doctiorem requirat calamus, utpote cujus nuda pictura gloriam absolutissimi Apellis non uno puncto adauxit. Experiemur nihilominus vires nostras, & licet in omnibus omnium voto non satisfecerimus, honesti tamen conatus laudem haud gravatè concedent, qui hunc qualemcunque partum non suæ eruditionis decempeda, sed nostri ingenii modulo prudenter metentur, considerantes, nullam rem consummatam esse, dum incipit, longeque semper à perfecto distare exordia.

THEOREMA I.

Magia est habitus rerum abditarum scientiâ, & operum admirandorum, quæ communem hominum captum excedunt, arte constans.

Ntequam ad tractationem Magiæ nos accingimus, prius inquiremus, an Magia detur, & an unquam Magi fuerint, vel adhuc sint, qui artem Magicam exercuerint, & adhuc exerceant? Præsertim cum nonnulli reperiantur, qui omnem Magiam negant, & pro anili commento explodunt, quicquid hætenus de illa dictum, aut scriptum fuerit. Alii etiam si operationes aliquas insolentes experientia edocti agnoscant, tamen eas naturæ inferiori, aut occultis & magneticis qualitatibus, aut exquisitæ, & peculiari phantasiæ, atque adeo peculiari cuidam temperamento adscribunt: Inter quos emicuit

1. *Athenus ille in Academia Bononiensi Philosophus, PETRUS POMPO-*
NAT. lib. de Incantament. & post hunc imprimis Nobilis Anglus
REGINALDUS SCOTUS, cujus liber titul. Discoverie ef VVitther aff.
in Anglia combustus est, quem tamen nominatim perstringunt
Serenissimus Magnæ Britanniæ Rex, JACOBUS in sua Demo-
nologia. JOH. RAYNOLDUS in Censura libr. Apocryphorum, tom.
2. GISBERTUS VOETIUS Part. III. Disp. Select. pag 567. aliique plu-
res. Verè autem Magiam dari, maximè illicitam probant

1. varia illa testimonia Scripturæ Sacræ.
2. Decreta concilio-
- rum, & in specie Gratiani caul. 26.
3. Consensus Patrum.
4. Consensus omnium Theologorum, tam Protestantium, quam Pontificiorum.
5. Leges Gentium, item Rotarum & praxis Judiciaria: Celebris enim lex XII. Tabul. Qui fruges incantasset, item t. t. C. de Malefic & Mathemat.
6. Consensus Gentium, cujuscunque fuerint religionis, Judæorum, Græcorum, Latinorum, Septentrionalium &c.

Imprimis vero dicta & attestata

testata Sapientum Philosophorum, Medicorum, Poëtarum, Historicorum, Oratorum: quæ si omnia congerantur, in volumen excrescerent. 7. Historiæ & relationes de scholis Magorum, de quibus *MARTIN. DELRIO, in disquisit. Magic. l. 2. c. 1.* & denique 8. ratio nulla est, ut consensum seculorum & nationum omnium, priorum sensuum testimonia, observationes, experientias omnes abnegemus, cum Magia hæc non sit impossibilis, nec implicet contradictionem, vel ex parte Diaboli principalis agentis, vel ex parte hominis cum Diabolo paciscentis, diabolicisque suggestionibus, consiliis, mediis, auxiliis se tradentis, vel ex parte modi paciscendi, vel ex parte DEI permittentis, ut prolixius hanc materiam deducunt Serenissimus Rex Britanniæ *JACOBUS Tr. de Dæmanolog. VOETIUS part. 3. diss. select. p. 540. NIC. REMIGIUS, in Dæmanolatr. l. 2. c. 4. JOH. BODIN, in demon. l. 2. c. 7. MART. DELRIO Disquis. Mag. JOH. GODELMAN, de Lamiis, ULRICUS MOLITOR, libr. de Pythonibus, PONZINIB. libr. de Magia. JOH. VVIERIUS de præstig. Dam. & libr. de Lamiis. BERNH. ALBRECHT, de Mag. c. 1.* His præmissis, dicimus vocabulum Magiæ primò in partem bonam acceptum & honorificum fuisse, non secus ac Sophistarum, Tyrannorum, aliorumque similium, propter abusum hominum 7 autem illud postea tribui cæpisse superstitiosis & diabolicis artibus; origine verò verbum Magiæ est Persicum, dum populi 8 Orientis nomine hoc suos Sacerdotes, id est, Viros divinarum & humanarum rerum cognitione præditos, Regum Consiliarios, atque aulae Magistros vocabant, uti referunt *HENR. KIPPING. Instit. Phys. l. 2. c. 7. n. 1. BARNAB. BRISSON, l. 2. de regno Persarum, p. 178. CIC. l. 1. de Divinat. MATTH. MARTIN, in Lexic. Philol. Sub verbo Magus*: Unde factum, ut probati Autores 9 Magos hodie in tres classes distinguant, scil. in supernaturales, naturales, & nonnaturales. Illi fuere Sancti Patriarchæ, Prophetæ & Apostoli veri DEI, dum hic per hos viros sæpe pluri-

- ma & magna miracula & prodigia supranaturalia edidit, quæ
 solum per omnipotentem Dei manum, quæ non est alligata
 11 naturæ cursui, fieri potuerunt, facta sunt. Magi naturales sunt
 12 vel Physici, vel Mathematici. Illi per artem suam cognoscunt
 qualitates rerum naturalium, imprimis occultas, ac per eas mi-
 ra operantur, applicando naturalia agentia passivis. *Vid. JOH.*
VVECKER. lib. de Secretis. MIZALD. in cent. Memorab. &
CORNEL. HENRIC. AGRIPP. in Tr. suo de Vanit. Scientiarum
 13 Magi Mathematici sunt, qui beneficio Arithmetices, Geome-
 14 triæ, Opticæ, Staticæ, &c. mira operantur, de quibus infra. Ma-
 15 gi nonnaturales itidem sunt vel vani, vel superstitiosi. Illi
 sunt & dicuntur, qui peculiari quadam agilitate, celeritate, &
 occultatione miri aliquid facere videntur, & facere se jactant,
 cum revera tale nihil faciant, vocantur hi homines aliàs Agyr-
 tæ, germanicè *Ostos Boctos* / vel etiam circulatores, funam-
 buli, *MART. DELRIO, Disquis. Mag. l. 1. c. 4.* Saccularii, quia ex
 sacculo ludere solent. *FROMMAN. de Fasc. l. 3. Part. VI. c. V.*
 16 Magi verò superstitiosi sunt, qui per nefariam artem mirum a-
 liquod ope Diaboli præstant, qui à nonnullis quoque præstigia-
 17 tores, Mathematici, ut in *l. 2. c. de Mathemat. & Malefic.* Necro-
 mantici, Arioli, Incantatores, Venefici, Malefici appellantur,
JOH. GODELM. Tr. de Lamiis, Libr. 2. c. 4. Dardanarii, *FROMMAN*
de Fascinat. l. 3. p. 1. c. 1. n. 6. Item vulgo Striges, (Serix enim a-
 bominabilis avis nocturna erat, de qua *OVID. lib. Pastor.*) Sagæ
 à sagiendo, quia multa scire volunt, & germanicè *Schwarze*
kunstler / *Heren* / (sine dubio ab Amazonum Principe, cujus
 nomen Heza, & arti magicæ addicta,) *Unholden* / *Zauberinnen* /
 seu *Böse Menschen*. Quia se malo hosti tradiderunt, &c. *Vid.*
MATTH. MARTINI in Lexic. Philol. sub verbo Saga, JOH. GODEL-
MAN. d. c. 4. NICOL. REMIGIUS in dem. l. 2. c. 4. VVIERIUS de
 18 *præstigiis Demonum. c. 1. & seqq.* Cæterum quando in descriptio-
 ne Magiæ universim sumtæ cum *JOH. SPERLING in suis Instit.*
Phys.

THEOREMA I.

phys. 12. c. 4. ipsi loco generis non artem, nec scientiam, sed habitum assignavimus, illud secundum regulas Philosophorum est factum, utpote quæ jubent, quod genus alicujus definitionis seu descriptionis non debeat esse latius, vel angustius suo 19 definito. Sic quoq; non sine causa huic descriptioni inseruimus verba hæc, scil. quæ communem hominum captum excedunt, quia sapientiores ac supra vulgus doctos causæ magicorum effectuum plerumque non latent. Conf. *LEVINUS LEMNIUS de occult. natur. mirac. FORTUN. LICET. de recond. antiquor. lucern. MART. DELRIO in Disquis. Magicis.*

THEOREMA II.

Magia dividitur in licitam & illicitam; Licitæ est vel theoretica, vel practica: Illicita est vel divinatoria, vel præstigiatoria, vel effectoria.

ETSI variæ & ferme innumeræ divisiones Magiæ in diversis legantur Autoribus, de quibus in specie videantur *FRIDER. BALDUIN. in casib. Conscient. p. 767. CASP. PEUCERUS de præcip. divinatio. generib. JOH. CHRIST. FROMMAN. Tr. de Fascinatione. MELCH. SYLVESTER. ECCARD. in Christ. Relig. class. 4. quæst. 8.* 1 omnium vero commodissimè videtur divisio illa, qua Magia ratione finis & mediorum dividitur in bonam seu licitam, germanicè *Die natürliche Zauberer* / & in malam seu illicitam & Diabolicam, quam & alii Magiam præternaturalem, sermone vulgari *Die unnatürliche Zauberer* 2 appellant. Et sicuti Magia licita potissimum vel in abditis & futuris conjectandis versatur, ut cum quidam effectus naturales prædicuntur ex causis non passim cognitis, vel etiam in applicatione rerum cum rebus ad producendos effectus mirabiles consistit, unde Magia hæc subdividitur in Theoreticam 3

4 & Practicam, ita & Magia illicita seu Diabolica, quatenus est
 ars superstitiosa, consistens in foedere cum Diabolo, vel expres-
 se vel tacite & animi tantum assensu inito, ut vel praterita, sed
 clam aliis facta, vel post futura, longè antè quam fiant, prædican-
 5 tur, vel morbi curentur, vel veneficia & præstigiæ exerceantur,
 subdividitur in divinatoriam, præstigiatoriam, & effectoriam.
Vid. ECCARD. in Christ. Religios. class. 4. qv. 8. BALDUIN. in Casib.
Conscient. l. 3. c. 6. cas. 9. Cum autem ipsa Magia illicita sit crimen
 6 atrox & facinus detestandum, sequitur, quod omnes ejus spe-
 cies etiam sint prohibitæ, & poenis gravissimis puniendæ, pro
 ut hoc prolixius tam Theologi, quam Jurisconsulti docent.
Vid. Constit. Criminal. CAR. V. Imper. art. 109. BENED. CARPZOV.
 7 *prax. crim. p. 1. qv. 49. per tot.* adeoque sine causa & animo merè
 temerario in dubium vocatur, quæstio illa, An Magiæ Diabo-
 licæ studium, seu usus sit licitus, vel ut germanicè illa proferri
 solet. Ob die Schwarze-Kunst oder die Zauberey eine
 Freye-Kunst sey? Cum nemo, nisi insaniens eam ita propriè
 8 vocandam esse statuit: Utrum verò huic studio liceat incum-
 bere, cum Magia, præsertim nonnaturalis, quæ commercio &
 foedere inito cum Dæmone nititur, variis modis addisci possit,
 scil. vel speculativè tantum, vel etiam practicè, hoc est, vel no-
 9 scendi tantum causa, vel etiam utendi & exercendi; nuda et-
 enim cognitio Magiæ per se non est mala, dum ex principiis
 Philosophorum constat, quod omnis cognitio veri bonum
 10 quoddam & perfectio intellectus dicatur; Et quomodo Eccle-
 siæ Doctores hujus Magiæ vanitates, fallacias, maleficia, impi-
 asque superstitiones detegere, vel confutare possent, quomodo
 probare mira illa, quæ faciunt Magi, vel esse meras imposturas,
 vel opera Dæmonum, vel occultarum virtutum naturalium
 effecta, vel quomodo sine cognitione studii Magici demon-
 strare valeant, nullum opus Magorum verè posse dici miracu-
 lum? &c. hanc quæstionem prolixius tractant.

JOH. PIC.
MIRAN.

MIRANDUL. de Ludific. Damonis & HENRIC. FLOCKEN. in
Synops. purior. Theolog. prolixior. disput. 62. th. 9.

THEOREMA III.

Magia licita Theoretica est rerum naturalium abdi-
tarum & obscurarum scientia, quæ causarum i-
gnaris miraculosa videtur.

Magia hæc potissimum versatur circa cognitionem
rerum naturalium, astrorum, elementorum, alio-
rumque corporum naturalium, qua olim imbuti e-
rant Magi in Evangelio, ut statuit ECCARD. in Christ.
Relig. classe 4. quest. 8. Cujus effectus quamplurimos refert
CASP. SCHOTTUS in sua Mag. Univers. part. 1. libr. 1. c. 5. quales
sunt, quod funis, linteolum, charta ex asbesto confecta & pro-
jecta in ignem, non modo non comburantur, sed puriora etiam
extrahantur, prout sæpissimè in præsentia sua facitatum Romæ
apud P. Achanasium Kircherum asserit. Item quod Turca qui-
dam Venetiis liquato plumbo manus lavit innoxius, fortè prius
manibus succo malvæ imbutis. Vid. CARDAN. de Subtil. l. 6. Sic
referunt huc quoque vires herbarum & gemmarum, quæ amo-
rem, odium, lætitiā, motus venereos & effectus similes exci-
tare solent, licet libertatem hominis non tollant, cum nostra
voluntas nulla vi naturali per se possit cogi, ut tradunt ANTH.
ITTER. in Philos. Moral. CONR. HORN. in Ethic. & alii.
Et quamvis affectus hominis commotionibus humorum inter-
dum excitantur, ut cum circa præcordia sanguis fervere incipit,
irascimur, tunc quoque è contrario certum est, nos commoveri
virtutibus naturalibus, ut hoc in terminis supra allegatus Schot-
tus loc. jam cit. attestatur, Item effectus hujus Magiæ naturalis
dicuntur omnia Physicorum & Medicorum prognostica, ab

- ipso naturæ ordine, & signis divinitus in natura conditis sumta,
 12 nec non prædictiones astronomicæ Eclypsum, magnarumque
 13 conjunctionum, imo certo modo divinationes politicæ denun-
 ciantes injustis & sceleratis poenas certo secuturas, &c. *Vid.*
 14 *JOH. GODELMAN. de Magis, Venef. & Lamiis. lib. 1. c. 2.* Semper
 tamen cavendum hic illud est, ne temerè omnia, quæ in Auto-
 15 ribus leguntur, credantur vere esse naturalia. Nam licet Jaco-
 bus Patriarcha in hac scientia Magica excelluerit, adeo, ut
 dum vires imaginativas æstimavit, oves versicolores gigne-
 rentur magna copiâ, unde ipsius peculium accipiebat incre-
 16 mentum; & Salomon Rex Hebræorum in cognitione virium
 naturæ, quas libris descripsit, licet hi non amplius existant, sed
 sint perditæ, ut testatur *HENR. KIPPING. Instit. Phys. l. 2. c. 7.* nec
 17 non Æsculapius, qui cujusque rei naturam explorare potuit ad-
 unguem, ut habet *GALENUS libr. 3. Method. c. 7.* Anaxagoras,
 qui in siccitate maxima prædixit pluviam, indeque pro DEO
 est habitus; Democritus Philosophus Abderitanus, qui cum
 18 Theologiam & Astronomiam à Magis & Chaldæis didicisset,
 & olei caritatem ex astris prævidisset, omne oleum in toto tra-
 ctu coëmit, unde licet maximum quæstum fecit, pretium tamen
 19 omne avaris reddidit dominis, ut referunt *CAROL. STEPHAN.*
in Dict. histor. Geogr. sub nomine Democritus, & JOH. SPERLING.
in Instit. Physic. (ex quibus pleraque hæc theorematata sunt de-
 20 *sumta) ad præc. 3. libr. 2. c. 4.* item multi alii viri ingeniosissimi
 & acutissimi, ut Archytas Philosophus Pythagoricus, patria Ta-
 rentinus, de quo *ARISTOTEL. l. 1. de Anim. text. 44.* *P. ATHAN.*
KIRCHERUS de art. Magnet. l. 2. p. 4. c. 1. probl. 10. Dædalus faber
 Atheniensis, Drebbelius, Hevelius, Otto de Guericke b. m.
 Athanasius Kircherus, alii que quamplurimi, de quibus legantur
P. CASPAR. SCHOTTUS in sua Magia Univers. MART. DELRIO
 21 *in suis Disquis. Magic.* multa tamen nomine Magiæ naturalis
 factim palliari solent, cum in se partim verè sint falsa & figmen-

ta, partim vero superstitiosa & effectus sunt magiæ Diabolicæ, qualia multa *JOH. BAPTISTA PORTA* in sua *Magia naturali*, *MART. SCHMUCKER*, in thesaur. *Secretor. natural.* & *VVOLFFG. HILDEBRAND*, in sua *Magia naturali*, referunt, propterea videndum, ne cuivis auctori mira jactanti statim credamus, & licet multi non²² habeant pactum aliquod cum Diabolo explicitum, nec putent²³ se cum Diabolo visibiliter manu porrecta certum aliquod foedus iniisse, subest tamen foedus seu pactum aliquod implicitum, dum quis sciens volens rebus superstitiosis utitur, quæ naturaliter id præstare non possunt, ad quod adhibentur. Conf. *CARDAN. de pact. cum Damon. sect. 3. p. 433.* *MART. DELRIO* *dissquis. Magic. libr. 2. qu. 4.* *JOH. BODIN. in Damon. libr. 2. c. 4.*

THEOREMA IV.

Magia licita practica est ars mira quadam per humanam industriam perficiendi, adhibendo ad id varia instrumenta.

DEfinitionem hujus Magiæ, quæ & Operatrix dicitur, suppediat nobis *CASP. SCHOTT. in sua Magia univers. p. 1. libr. 1. c. 6.* quæ iterum duplex est, Præstigiatoria,¹ scil. (de qua vide thes. Ult. hujus Disputationis)² & Mathematica, quæ nititur principiis geometricis, arithmeticis, vel astronomicis, hujus exempla sunt sphaera illa³ coelestis Archimedis, secundum *CLAUDIANUM* *Epigram. 21.* vitrea, de qua *M. T. CICERO* *l. 1. Tuscul. & libr. 2. de nat. Deorum.* Solis, Lunæ & reliquarum quinque errantium motus repræsentans.⁴ Vid. *SCHOTT. in Mechan. Hydraul. Pneum. p. 2. class. 1. c. 3. mach. 10.* *ZVVINGER. Theatr. Vit. hum. vol. 10. libr. 3.* Archytæ⁵ columba lignea per aërem volitans, de qua *AGELLINUS* *Noct. Attic. libr. 10. c. 12.* Dionysii tyrantis auris saxea, Syracusis in Sici-⁶ lia

- lia ad captivorum submurmurationes percipiendas exstructa, de qua P. *ATHANAS. KIRCHER. in sua Musurg. Univ. libr. 9. p. 4. c. 3. exper. 5.* Severini Boëthii ærei grues buccinantes, ænei angues insibilantes, & aviculæ æreæ fritinnientes, ac cantillantes
- 8 de quibus M. *ALIR. CASSIODORUS var. libr. 1. Epist. 45.* P. *CASP. SCHOTT. in Mag. Univ. p. 2. libr. 6. Synt. 6.* Alberti M. caput æneum, responsa certa articulata proferens. *Vid. JOH. BAPT. PORTA in sua Mag. Natur. l. 19. c. 1.* quamvis MART. DEL-
RIO in *Disquis. Magic. libr. 1. c. 4.* ingenuè fateatur, quod humana industria huc usque nondum pervenerit, efficere, ut res quædam inanimata vocem humanam ad lubitum interrogantium emit-
tat, cum hæc vitam & respirationem in loquente requirat; Unde factum, ut cum S. Thomas Aquinas ab hoc Alberto M. studiosè ad hanc statuam in cubiculum esset missus, ubi illa latebat, & audisset verba articulata pronuntiata, perterrefactus, fuste machinam hanc contrivit, ac postea interrogatus, cum re-
spondisset, se statuam confregisse, Albertus Magnus respondit: Opus triginta annorum destruxisti. Conf. *SIMON. MAJOLUS*
- 9 in *Dieb. Canicul. Colloq. 23.* Ad hanc magiam operatricem seu artificialem pertinent Joh. Regiomontani musca ferrea ex ar-
tificis manu se proripiens, & convivas circumvolitans, tandem-
que veluti defessa in domini manum revertens. *VOSSIUS de Scient. Mathemat. c. 46. §. 7.* P. *ATHAN. KIRCHER. de arte Magn. luc. & Umbr. lib. 10. p. 2. c. 7. exper. 4.* Item ejusdem artificis aquila, quæ Carolo V. Imperatori Norimbergam adventanti ad quin-
tum ab urbe lapidem sublimi aëre obviam volans, eumque ad portam urbis comitata est, ut referunt *GASSEND. in Vita Peireskii l. 5. Oper. Tom. V. & ADRIAN. ROMAN. in sua Mathef. Potem.*
- 11 P. Athanasii Kircheri sphaera vitrea magnetica, quæ in centro alicujus liquoris librata, perpetuo circumit, & horas, circulos coelestes, totiusque astrolabii mysteria monstrat. *Vid. KIRCH.*
- 12 in *arte magnet. libr. 2. p. 4. c. 1. præluf. 2. probl. 5.* Ottonis de Gve-
riken-

riken b.m. & Roberti Boylei, aliorumque vacuistarum tubi &
 recipientes vitrei spatium vacuum artificiale probantes. Vid.
 CASP. SCHOTT. in append. ad Mech. Hydr. Pneum. P. CORNÆUS
 in Phys. libr. 4. disp. 3. quest. 4. Lucernæ subterraneæ perpetuò
 ardentes, de quibus satis eruditè differit FORTUN. LICET. de lu-
 cernis antiquorum reconditis. it. PANCIROLL. libr. 1. tit. 35. O-
 mnis generis vinorum, aquarum, diversis coloribus & odori-
 bus imbutarum, oleorum item & ignium vomitus artificiosus.
 Vid. THOM. BARTHOL. Histor. Anatom. rar. centur. 1. hist. 39. per-
 fecta Specierum quarumlibet visibilium in cameram, aut quem-
 cunque locum obscurum per foramen exiguum intromissarum
 in objecta charta alba, vel pariete candido repræsentatio. Conf.
 JOH. BAPT. PORTA mag. Natur. l. 17. c. 6. CHRIST. SCHEINER. in
 fund. Optic. libr. 3. p. 1. c. 2. plantarum simulacra artificiosè resu-
 scitata. HARSDORFF. in delic. Phys. Math. Tom. 3. p. 3. qu. 29. variæ
 vocum acceptarum repercussiones artis opera excitatæ, quas
 vulgò Echus nomine indigitant; Neq; hic prætereunda prodigio-
 sa innumerarum rerum, speculorum, artificiosorumq; vitrorum
 exhibitio. SVVENTER. in delic. Phys. Mathemat. part. 6. quest. 30.
 & VOSSIUS de scient. Mathem. c. 24. §. 4. & 6. ut & machinæ
 automatæ innumerabiles vario artificio ad varios usus paratæ,
 quales describit DREBBELIUS in sua Epistol. ad Jacob. Magn.
 Britan. Regem, aliaque rara, recondita, admiranda, & jucunda
 magiæ hujus practicæ opera, quorum numerus adèò est magnus,
 ut si ea omnia hic velimus referre, nobis cum tempore verba
 necessaria deficerent; Interim Conf. P. ATHAN. KIRCHER. in ar-
 te sua Magn. & in arte magn. Luc. & Umbr. P. CASP. SCHOTT.
 in Magia sua Universali, VOSSIUS de Scientiis Mathemat. JOH.
 BAPT. PORTA in sua Mag. natur. DREBBELIUS in præcit. Epist. ad
 Jacob. M. B. Regem, HARSDORFF. in Delic. Phys. Mathem. HEVE-
 LIUS in sua Selenogr. KENELM. DYGBÆUS de Pulv. Sympath.
 Generos. Dn. CAJUSBROCKTORFF. jam in SESTERMÜHE in Diss. de
 Scient.

Scient. Natur. Constitut. theor. 5. SVVENTER. in suis Delic. Phys. Mathem. aliique plures,

THEOREMA V.

*Magia illicita divinatoria est rerum abditarum ope
Dæmonis parta cognitio.*

- 1 **M**agia illicita, seu Diabolica generatim sumpta alias à
CASP. SCHOTTO in sua Magia Univ. p. 1. libr. 1. c. 7. descri-
 bitur, quod sit ars, qua non industria & artificio ho-
 minum, nec naturalium causarum ab ipsis facta ap-
 plicatione, sed ope Dæmonum, vi pacti cum ipsis inici mira-
 quædam & communem captum superantia efficiuntur; Hanc
- 2 autem verè dari, negant omnes illi, qui Dæmones esse negant,
 & licet multi sint, qui Dæmones esse fateantur, hi tamen ma-
 giam hanc illicitam à Dæmonibus seu Diabolis ortam vel ma-
 nasse concedere nolunt, dum omnes ejus mirabiles effectus vel
- 3 immediatè DEO per Magos hujusmodi operanti, vel DEO per
 Angelos bonos ea perficienti tribuunt, ut vult *MARTIN. DELRIO*
- 4 *in suis Disquis. Mag. l. 2. q. 1. & 2.* vel etiam effectus hosce ad melan-
 choliam, aliosve naturales morbos, vel ad artem, industriam
 & agilitatem hominum, figmentis & præstigiis suis illudentium,
 vel ad stolidas imaginationes dictorum Magorum, vel etiam
 ad vanas nugas & fictiones eorundem Magorum referunt, prout
- 5 in specie demonstrare conatur **BALTHASAR BEKKER** in
 suo tract. *De Betoverde VVeereld*, cujus errores verò satis accuratè
 nuperrimè detexit *Dn. MELCHIOR LEIDEKKER Profess. P. in Acad.*
Ultrajeet. vir eruditionis eminentissimæ, in tract. suo, quem vocat
- 6 *De Goddelykeit en VVaarheit der H. Schrifften p. 2.* verum cum
 de hac quæstione in theoremate primo jam sit actum, hic ejus
 principales species saltem explanare placet, quarum prima
 dicitur

dicatur Magia divinatoria, cuius ope curiosi & fastuosi homi- 7
 nes res miras, sive presentes, sive futuras, ope Demonis scire
 & revelare sagunt; & vel in crystallo, vel in speculo, vel in
 vitro polito, &c. Diabolum consulunt, qui de rebus furto
 sublati, vel amissis, & ad quaestiones propositas, nonnunquam
 verè, ut mentienti sibi fides habeatur, aut si ignoret verum, per
 ænigmata responderet, sicuti inquit JOH. GEORG. CODELM. de
 Mag. Venef. & Lamiis libr. 1. c. 5. & ut probant responsa illa or- 8
 raculorum ambigua, quæ Regi Cræso adversus Persas, & Regi
 Pyrrho contra Romanos militaturis data, qualia sunt:

Cræsus Halyn penetrans magnam pervertet opum vim.

Ajo Te Æacida Romanos vincere posse.

Vid. M. T. CICERO de Divinat. libr. 2. PETR. LAURENBERG
 in Acerr. Philol. cens. 3. hist. 23. CASP. PENCERUS de præcip. di- 9
 vinationum & superstitionum sint radix & fundamentum.
 conatus enim est Diabolus hoc modo Theomantiam veram
 sive Prophetiam imitari, dando petentibus responsa vel ex æris,
 vel ex statuis, vel ex hominibus; Hinc diversa orta oracula, ut Jo-
 vis Dodonzi, Jovis Ammonii, Jovis Trophonii, Apollinis Delphi, I-
 ci, Clarii, Delii, Smynthei, & innumera alia; Vid. MARTIN. DEL-
 RIO in Disquis. Magic. l. 4. c. 2. q. 6. & sicuti Diabolus ipse vel can-
 didus, vel niger est, ita & magia hæc vel subtilis, vel crassa est,
 ut ait JOH. SPERLING. in Instit. Phys. ad præc. q. libr. 2. c. 6. Hinc 11
 quoque factum, ut tam variae utriusque huius magia species,
 (quæ nominis sui erymon à rebus, per quas divinatio institu-
 batur, sumserunt,) & tot nomina innumera & portentosa sint
 orta, ut sunt Geomantia, à terra, qua ex terræ motibus, scissu-
 ra, tumore & crepitu futura prædicebant. Hydromantia ab
 aqua, qua aquæ fluxus & refluxus, colores & tempestates obser-
 vabant. Pyromantia ab igne, qua prognostica sumebant ex
 quovis igne ratione colorum, motus & aliarum impressionum.

C

Aero

THEOREMA VI

- 7 Aeromantia, qua, aëreas impressiones, colores nubium, spectra & alia advertuntur. JOH. BODIN. in *Demonol.* lib. 2. cap. 7. 2. & JUL. CAESAR. *Julinger.* lib. de *Divina.* JOH. CODEM. de *Mag.* & *Enesid.* 2. Necromantia a mortuis, qua incantamentis mortuos revocare, ex illis futura indagare conabantur. Anthromantia, qua ex inspectione viscerum humanorum divinabant. Ornithomantia, qua ex volatu avium futura noscere volebant. Capnomantia a fumo, Leconomantia a pelvi, Ceromantia a cera, Daphnomantia a lauro, Ichthyomantia a piscibus, Alectriomantia a gallis. Vid. MELCH. SYLVESTER EC-CARD. in *Christ. Religios.* class. 2. qu. 8. FRANCISCUS MONCAJUS
- 12 de *Magia*, quæ quidem species principales Magiæ divinatoriæ sunt, sed non omnes, quia Diabolus ut est mille artifex, ita quotidie in contumeliam DEI & hominum perniciem novas seit producere. Quæ autem in specie fuerint Rota Divina-
- 13 totius Egyptiorum & Hebræorum, nec non Alectriomantia, Græcorum, de his satis erudite & prolixè differit CASP. SCHOTT.
- 14 in *sanctæ. univers.* p. 1. lib. 1. c. 12. Interim omnes illi, qui hunc Magiæ Divinationi sunt addicti, sive sint Fanatici, sive Trementes, (quos vulgo Quakeros vocant) sive Vates Idolorum, sive Ecstatici sive Pythomici, qui & Ventriloqui seu Engastri-myhei, (eo quod ex imo ventre vox prodire videbatur) dicuntur, sive Planetarii, Nativitatistæ, Chiromantæ, Cribromantæ, seu Crytallispices in Scriptura Sacra, quatenus viribus naturæ ad res noxias agendas abutuntur, reprobantur. Vid.
- MART. DELRIO in *Dissquis. Magic.* lib. 4. c. 2. qu. 6. p. m. 6.

THEOREMA VII

- Magia illicita præstigatoria est & operum admiranda-
I* *indorum, sed apparet in opere Demonis productio.*
- Antiquissima Magia illicita species est præstigium, quod secundum CHRIST. BECMAN. lib. de *Orig. latin. lingua* p. m.

206. *ISIDORUS* & *Alpharabius* dicunt sensum binocularum
 defusio, hincilli prestigiatore dicitur, qui opem satanae ho- 2
 minum oculos incantationibus & illusionibus fascinant & fal-
 sunt, ut non videant ea, quae sunt, sed videre se arbitrentur, ea
 quae non sunt. *qui alias etiam fascino percepto optio in ge-*
manico idiomate dicitur: vocatur unde quid JONATHAN
FROMMAN, Tr. de fascino dicitur JON. GEORGE GODELMAN, Tr. de
Mag. Venet. & Henr. dicitur JON. PENNE DEXTER in suis speculis cap. 3. 3
 Diabolus hanc fascinationem seu prestigiam praestare cupit, ut
 dum vel obiectum verum removere, vel obiectum falsum offerre,
 vel etiam sensus hominum pervertit, quare illusionum &
 prestigiarum in historiis sanctis, quam profundius scriptis 4
 testimonia inveniantur quam plerumque; Talis prestigiatore fuit
 Simon Magus, qui Caesaris Neronis oculis & totius urbis sic
 fascinaverat, ut aditum Simonis loco carnis suae decolleret. De
 hoc Simone Mago scribunt *et cetera de eo in J. J. J. Libr.*
1. c. 10. hunc Romam venisse, ubi se opposuit Petro, gloria-
 tum esse, se velle in caelos evolare, eandem constituto volasse
 in montem Capitolinum, defusio de petra volasse, atque tam diu
 non sine magno populi stupore, quippe in ipsius fidem adhibe-
 re coeperat, mox decidisse & cernis fragisse, postea Arcturum trans- 5
 latum ibidem obuisse. Sic quoque referunt de Alberto Magico
 Colonia in media bruma feris Natalitiis totam Imperatorem Wl-
 helmum & multis aliis Principibus suis prestigium fecerit, ut Caesaris
 palatium asporibus, frondibus, gramine & variis generibus her-
 barum, tanquam amoenas firmas hortus florere, lufensia quoque, 6
 merula, aliaque avicula canerent. Hinc affinis fuit Johannes Tri-
 chemius, Abbas Spanhamensis, de quo historia sequens hoc modo
 narratur, Maximilianus Imperator conjugem suam Mariam Bur-
 gundicam ardenter admodum amabat, eamque mortuam lu-
 gebat vehementissime. Hic Abbas Magus videns, promittit
 Caesari, se in modum populi ducem in gloriam, si ejus Majestati
 ita placeret, ut ejus consuetudine frueretur. Annuit Imperator,

innuere conclave quoddam remotius, adjuncto tertio, Magus
 ne quis verbum presente spectro proferret, interdicit. Ingre-
 ditur spectrum pedetentim, Imperator miratur omnium mem-
 brorum miram convenientiam, recordatur verrucæ in cervice
 conjugis, sed & ea quoque observanti apparuit. Horruit tandem
 Imperator, & spectrum removeri nunti Magus mandat, & cum
 indignatione ait: Monacho, talibus impofterum abstinere ju-
 beo, addens etiam quam difficulter linguam cohibuerit, & vo-
 cem compresserit, quæ si erupisset, de vita tanti Imperatoris a-
 ctum fuisset, hæc historias *JOH. GODELM. in cit. tract. de Mag.*
Xenof. & Lamiis partim ex AUGUST. LERCHEIM. Tr. German.
 Non der Zaubeten iisdem verbis nobis suppeditavit; Huc spectant
 quoque illa, quæ habet de Saga quadam *TIBULLUS lib. 2. Eleg. 2.*
 Hanc ego de celo ducentem sydera vidi,
 Fluminis hæc rapidi carmine vertit iter.
 Hæc cantu, finditque solum manesque sepulchris
 Elicie & repido devocat ossa rogo.
 Jam ciet infernas magico stridore catervas,
 Jam lubet asperfas læte referre pedem.
 Cum lubet hæc tristi depellit nubila celo,
 Cum lubet festivo convocat orbe nives.
 Similia videbis apud *DIOG. LAERT. in Vita Empedocl. VIRG.*
Buc. & Ecl. 4. HORAT. in Epod. Carm. 5. & 18. LUCAN. lib. 8. Phar-
sal. Cum autem constat, quod horum recentiorum, aliorumque
 innumerabilium effectuum nec causæ naturales, nec idonæ ar-
 tificiales possint dari, vel allegari, à quibus isti effectus depende-
 ant, merito ergo hi pro præstigiis & fascinationibus sunt ha-
 bendi: Interim tamen ad discernendum, an aliquis effectus
 mirabilis à Magis præstigiis sit sincerus, an fucatus, ut ait *CASP.*
SCHOTT. in Mag. Univ. p. 1. lib. 1. c. 3. hanc tradit regulam: Si
 effectus Magicus ejusmodi est, ut potentiam Demonis superet,
 tunc conscribi debet præstigatoris; quando vero non constat,
 cum

cum viribus Dæmonis superiorem esse, res dubia est, & oportet recurrere ad circumstantias. *Conf. NIC. REMIG. in Dæmonol. lib. 2. c. 4. JOH. BODIN. in Dæmonom. l. 2. c. 7. VVIERUS de prestig. Dæmon. lib. 4. c. 4. seqq. MART. DELRIO in Disquis. Mag. l. 2. q. 4. sect. 6.*

THEOREMA VII.

Magia illicita effectoria est admirandorum operum realium & verè existentium auxilio Diaboli productio.

Sicuti scientia Dæmonum est accurata, ita potentia eorundem est validissima, potentia divinae tamen semper subordinata & finita, quia essentia est proportionata.

CASP. EBEL. in Aphor. Metaph. disp. 10. reg. 8. Cum autem Veteres multa de Sagarum & Lamiarum effectis produnt, quod carminibus recitatis natura ipsa moveretur, Jove inscio tonaret, imbres, procellæ, tempestates cicerentur, amnes reverterentur, maria starent, solis cursus sisteretur, Luna coelitus detraheretur, stellæ in nubila conderentur, viperarum fauces rumperentur, aliaque plura, ut hoc refert *HENR. KIPPING. in Instit. Phys. lib. 2. c. 4. n. 21.* Cum tamen effectus hi, quos Magi ope Dæmonum producere possunt & solent, sint vel veri, vel apparentes, vel ex veris & apparentibus mixti; nam quod Magi ope Dæmonis nonnullos effectus naturales verè producere possint, de cò nullum est dubium, quia Dæmones in Phisicis sunt spiritus callentissimi, & habent perfectam rerum naturalium cognitionem & vires valentissimas ad applicandum activa passivis, & insuper multiplicem habent experientiam. Quare si per Magos verum aliquem effectum producere volunt, qui ipsorum vires non excedit, & Deus id permittit, nihil prohibet, quo

quo minus id efficere possint. *CASP. SCHOTT. in Mag. Univ. p. 1. 5 libr. 1. c. 8.* Talia opera sunt, quando magi ope Diaboli non tantum in elementis & aliis corporibus naturalibus mixtis sua opera exercent, sed & in ipsis hominibus, idque variè, illorum intellectum excæcant, decipiunt, corrumpunt, voluntatem ad peccandum incitant, interiores somniis terrent sensus, exteriores ad expetenda illicita objecta alliciunt, vel etiam hominem iis privant, facultate loco motiva abutuntur, facultatem sermocinatricem inhibent, potentias vegetantes debilitant, actiones bonas impediunt, malas vero promovent, corpora vel obsident, vel alias miserè affligunt, adeò ut sicut Dæmones & Magi sunt hostes capitales Dei veri, & omnium rerum à Deo conditarum, ita etiam nihil mali negligunt, quod non adversus hos omnes moliantur, quanquam citra permissum Dei, ne in porcos quidem grassari, nec pediculos, quando volunt, afferre possunt. *Kid. 7 AC. MART. in Metaph. lib. 2. exercit. 3. thear. 10. CASP. EBEL. in aphor. Met. 6 disp. 10. Reg. 8. & 9.* Cum tamen alias, Deo sic permittente, Satanas ipse omnes has actiones, imò totum negotium absolvere possit, etiamsi Sagæ vel Magi nullam conferant materiâ, modo earum consensus, etiam tacitus accedat, & signa vel ceremonie, ritusque, quorum primus auctor Diabolus est, adsint, ut diversis exemplis probant *JOH. CHRIST. FROMMAN. Tr. de Fasc. Magic. 13. p. 5. c. 1. §. 9. DELLING. Exam. pulv. Sympath. p. 91. NIC. RE- 7 MiG. in Damanol. libr. 2. c. 9.* Quid ergò mirum, si data materia absurda, vana & inepta, non quævis, sed ea, quæ Dæmonem habet autorem, effectus sequatur. Non tamen possunt Magi ope Dæmonis miracula propriè dicta, seu supranaturalia, cum hæc excedant omnem vim agentium naturalium, producere, etiamsi veteres illis admirabiles effectus tribuerint. Nam licet 9 Magi sæpe producant effectus mirabiles, & inusitados, quos vel ex causis naturalibus modo occulto oculos hominum perstringendo, vel phantasiam commovendo, vel etiam organum visionis turbando, educere norunt, unde fit, ut cum nos lateant

causæ,

causæ, ejusmodi effectus nobis sæpe miraculosi videantur, cum tamen in se, vel saltim mirabiles, aut etiam vere præstigiosi sint, *Vid. BALDWIN in Cas. Conscient. l. 3. cap. 2. cas. 4. PHIL. HENR. FRIEDLIEB. in Floril. Theol. loco de Angel. qu. 9.* Sic quoque, ut Magi ope Dæmonis non possunt creare, hoc est, ex nihilo aliquid produ- 10 cere, vel etiam formam substantialem immediatè sine prævia alteratione e subjecto educere, quia hoc excedit vim agentis naturalis, & actio est potentia & virtutis infinita, ita iidem non possunt aliquid in nihilum iterum redigere, ut ut alias ad res confundendas & destruendas sunt potentissimi. *Vid. CHRIST. SCHEIBLER. in oper. Metaph. l. 2. c. 4. n. 240. EBELIUS in aphor. Metaph. disp. 16. reg. 8. & GEORG. BARTHOLD. MEIER in sua Disput. de Intelligent. sect. 3. quam Anno 1689. in hoc Athenæo Præside DN. BUTTNERO habuit.* Neque possunt unam speciem in aliam transformare, seu hominem in brutum, ut in canem, lupum, felle- 11 lem convertere, quoties ergo hoc modo fieri videntur lupi, canes, feles, &c. oculis deceptis hoc erit adscribendum, dum genius malus hominis imaginativam corrumpit, ut sæviat more bruti, corpori vero nebulam circumfundat, ut exteriorem figuram in oculis hominum aliorum mutat. *Conf. ANTHON. DEUSING. Disput. de Lycanthropis. JOH. BODIN. in Dæmonom. libr. 2. c. 6. JOH. FERNEL. de abditis rerum causis. libr. 2. c. 9. JOH. VVIER. de præst. Dæmon. c. 10. JACOB. M. BRIAN. Rex in Dæmon. libr. 3. c. 1.* Siquidem & omnia illa, quæ de famosa illa Lycanthro- 12 pia, & de omnibus aliis magicis rerum conversionibus circumferuntur, aut nunquam sunt visa, aut si qua visa sunt, non res videnda, sed oculus videntis fascino fuit oblectus, aut si oculus inviolatus perstiterit, tunc res videnda subdolè fuit subducta, & alia in locum ejus fuit substituta. *NIC. SCRIBON. in Physiol. Sagar. p. 66. JOH. GEORG. GODELM. de Mag. Venef. & Lamiis l. 2. c. 3. n. 9. CASP. SCHOTT. in Phys. curios. l. 1. c. 26.* Pari quoque modo non possunt Magi ope Dæmonis efficere, ut animæ Sagarum extra corpora abripiantur, & ad nocturna comicia transferan- 13 tur,

- VII.
- tur, quamvis Dæmon quarundam Sagarum sensus ita fascinare
& pervertere possit, ut putent, se verè conventus celebravisse,
14 cum tamen domi fuerint; Interim non imus inficias, Dæ-
monem nonnunquam suos Magos & Sagas una cum suis cor-
poribus citra animarum abreptionem verè ad conventus il-
los nocturnos scopis & furcis, hircis & felibus insidentes, un-
guentis stygiis ante perlitas, & ceremoniis ludicris consecratis
deportare, prout hoc attestantur *JACOB. M. Br. Rex. in Dæmo-
nol. l. 2. c. 4. JOH. BODIN. in Damon. l. 2. c. 4. L. DANÆUS de sortil.
c. 4. HENR. KIPPING. Instit. Phys. libr. 2. c. 4. n. 21. JOH. VVIER. de
prestig. Damon. l. 3. c. 11. seqq.* Item non possunt Magi, nec ope
15 Dæmonum facere, ut bestię, arbores, statuae & similia articu-
latè loquantur, nec brutis intelligentiam discursivam largiri.
Vid. *MART. DELRIO in Disquis. Magic. libr. 2. c. 20. CASP. SCHOTT.
in Mag. Univ. p. 1. libr. 1. c. 10.* licet hominem ipsum, juxta pactum
cum Dæmone initum, in quibusdam scientiis & artibus erudi-
re possit, ut vult *JOH. CHRIST. HUNDESH. in Theol. natur. c. 20.*
16 q. 6. Imò nec mortuos in vitam revocare, vel eosdem resusci-
tare, aut vivificare possunt, cum hoc sit opus solius Dei, qui vi-
ta est, & vitam omnibus suppeditat. Satanas quidem potest ad
tempus gestare cadavera defunctorum, motum etiam inter-
dum præbere videtur, sed ipse agit omnia. *JOH. BODIN. in De-
mon. libr. 2. c. 3.* Sic quoque supersticio est, statuere Magos posse
17 ob delictum aliquod perpetratum oculos absentium excutere;
Quomodo enim absens per se & ipso actu, nullo actore præ-
sente, absenti incommodum inferre potest, quia certum, quod
characteres & verba, quatenus sunt meræ quantitates, per se
nullam habeant efficaciam. Confer. *VVIER. de prestig. Damon. l.
4. c. 6.* Ita etiam non possunt magicis artibus ope Dæmonum
18 sexus mutare, id est, sexum ipsum foemininum in virilem, vel vi-
rilem in foemininum commutare; neque Seni reddere Juven-
tam, ut qui senex est, non fuerit & defuerit esse, quis enim quod
factum,

factum, maximè successiva elapsum actione, id reddat infectum, de quibus omnibus, & multis aliis *Vid. MARTIN. DELRIO Disquis. Magic. libr. 2. quest. 22, 23. CASP. SCHOTT. in Mag. Univers. p. 1. l. 1. c. 10, ULRIC. MOLITOR, de Pythomib. TORREBLANCA de Magis LAMBERT, DANIELS de Sortileg. c. 4. & in specie FRANCISC. SIMON. b. m. quondam Pastor ad S. Georg. & Hiob, Hamburg. in sua Schol. Concord. Controv. & Conscient. ad Evangel. Invoca- 19 vit. artic. 2. n. 3. quo omnia antecedentia quasi in compendium reducere voluit, quando ibi asserit: Es sind zwölf Göttliche Werke dem Teuffel ganz unmöglich / als 1. neue Creaturen schaffen. 2. Dieselbigen ändern. 3. Vermehren. 4. Ohne Arzney Krankheiten heilen. 5. Unfruchtbahre fruchtbar machen. 6. Des Himmels Lauff aufhalten. 7. Das Meer von einander theilen. 8. Denen Elementen ihre Wirkungen benehmen. 9. Zukünftige Dinge wissen / und Gegenwärtige für sich sehen / wie GOTT. 10. Todten aufwecken. 11. Göttliche Wunder thun / &c. 12. Die Gedanken der Menschen erkennen und wissen. Hæc omnia autem & multa plura, sicuti illa Diabolo 20 absolute sunt impossibilia, ut quæ Deus suæ potentie infinitæ soli reservavit, & per consequens eadem Diabolus verè in effectum verum deducere nequit, etiamsi Deus Optimus talia Dæmoni velit permittere, ita Magi quoque nihil omnino 21 eorum de se ipsis possunt, quæ Magiam naturalem & artificialem superant, nisi Dæmonum præsentiam certis ceremoniis ac signis invitent, & quasi ex pacto ad mira patranda eosdem incitent, quibus Dæmones tantisper serviunt, donec eos miserè in æterna inferorum tormenta abripiant, ubi cum infernalibus corvis miserum Cras æternum cruciatu jubentur, quod Opitius in Hymno germanico de lachrymis æternitatis sic reddidit:*

D

Schren

Schren immer Cras! O Kabe schren /
 Und sing die alte Meloden;
 Der Ewigkeit Ihr Ziel zu sehn /
 Kan wahrlich Morgen! nicht geschehn.

Cæterum conferantur de hac materia amplissima & difficillima
 22 *JACOBUS Rex M. Britannia in sua Damonolog. JACOB. MARTIN. libr. 3. Miscell. Disp. 11. dist. 17. Nobiliss. DN. JOHAN. JOACHIM. Koch J. U. D. in sua Disputat. Juridic. de Venen. & Venefic. quam anno 1682. sub præsidio DN. DANIELIS BÜTTNERI summo cum applausu in hoc illustri Athenæo defendit. TORREBLANCA de delict. Sagarum. MART. DELRIO in Disquis. Mag. libr. 2. LAMBERTUS DANÆUS de Sortileg. c. 4. JOH. VVIER. de prestig. Damonum. l. 3. c. 11. seqq. JOH. GEORG. GODELMAN. de Mag. Venef. & Lam. JOH. CHRIST. FROMMAN de Fascinat. Mag. CÆSAR. LONGIN. in Secret. Magic. CASP. PEUCER. de Divinat. JACOBUS GAFFARELLUS in suis Curiositat. inauditis
 23 aliique plures.*

Et hæc sunt, quæ pro tenuitate ingenii de Magia tam licita, quam illicita hac vice proponere constitueramus. Deus Ter Optimus faxit, ut omnia, quæ in medium allata sunt, cedant in ipsius solius Gloriam, & in nostram Salutem perpetuam.

Majores majora sonent; mihi parva locuto

Sufficit in laudem cedere cuncta DEO.

F I N I S.

Is tractare magas artes doctèq; tueri,
Quomodo permiſſæ, quatenus illi-
citæ,

Judicium Lector formabit, quærere tentans
Peccat fortunas his vetitis ſtudiis
Ut laudandus erit naturæ tramite recto
Omnino incedens, inveniens aliquid.
Dæmonis adverſus fraudes hos protege
quæſo.

Et porro his coeptis annue Chriſte piſ.

S. von Bremen/Dr.

E Doctus SOPHIAM ſacri penetralia Verbi
Nunc ZUM FELDE ſubis, ac penetrare ſtudes,
Pernicis ſtudiū tua diſſertatio Teſtis:
Docta Magia tibi quid ſit in urbe docens?
Maſte tuis felix auſis, atque eſto, quod eſſe
Diſcupis: Athletam talis arena beat.

Frugi atque Induſtrio Juveni de ſapientiâ verâ
diſputaturienti gratulatur

C. S. WOLFIUS, SS. Th. D. Sæ. Ræ. M^{ciſ},

Sueciæ in Sacro Conſiſtorio Conſiliarius & Aſſeſſor,
Paſtor Primar. in æde B. Mariæ & Lector SS. Theo-
logiæ.

DUm tetricos Sagarum ausus, & fœdera damnas,
Qua cum corruptis styx init atra Magis;
In mentem revocato Magos, quos traxit ab Ortu
Ad CHRISTI cunas, fulgida stella sui.
Atq; horum exemplo tenebras fuge, suspice cœlum,
Sic Christum invenies, & simul omne bonum.
Hic studii ad metam, fausto tibi fidere Ductor,
Te faciat leto currere fine tui.

Ita pius Conatib. Dn. Respondentis gratulaturus scrib.

M. Hieronymus Müller,

ad D. Nicol. Archidiaconus.

Ad Præstantissimum & Eruditissimum Juvenem,

ALBERTUM zum Felde/

Magni Parentis

VIRI

Nobilissimi, Consultissimi & Præcellentissimi,

DN. HEINONIS zum Felde/

S. R. Majest. Suec. in Palzogza Ducatus Bremensis

JUDICIS PROVINCIALIS

Dignissimi & Meritissimi,

Magnæ & Præclaræ Expectationis

Filium Primogenitum,

Autorem & Defendentem hujus Disputationis de MAGIA Acutissimum,

Auditorem in Lectionibus meis Philosophicis, tam Publicis, quam Privatis

Diligentissimum,

Amicum meum maxime colendum.

IN Sophia quantum profeceris hætenus almâ,

Indicio specimen, quod modo sistis, erit.

Si, quo cœpisti, studio perrexeris, olim

Theiologos inter connumerandus eris.

Ita vovet ex animo.

DANIEL BÜTTNERUS, J. U. Lic. Profess. Public.

G. H. RECTOR, & Disputat. PRÆSES.

Aeterna fuescunt pangere foeder
Laus & labores; & studio improb
Benigna Pallas dat brabeo
Et caput ornat honore laur
Rem gloriosam doctifonas apu
Traetat Camoenas **FELDIADES**, sat
Ut splendidō laudandus, oli
Sic celebris quoque laude part
Zelō sciendi nemo potentio
Undas culutis Pegasidum bibi
Multis, studens grandi labor
Fortē poli superare culme
Excellit aptis viribus ingen
Libros Sophorum laetus & excuti
Doctā politus crescat art
Et Sophies titulis triumphhe

A
O
N
L
D
U
M
A
R
T
E
N
I
T
E
T

Gratulabundus apposuit

PAULUS GEORGIUS Krüsite

Poeta Nobilitatus, Scholae Hamburgens.

Subconrector, & in Illustri Societate

Teutonica **PORTANS**.

ALBERTUS HILKONYMUS

Hab. 22 Theol. & Philol. Scholae

S O N N E T.

In edler Geist und Sinn der schwinget sich empor /
 Und lässet ihm durch nichts die Adlers-Flügel binden /
 Man wird Ihn allezeit in dem geschäftig finden
 Was seinen Glanz und Ruhm für andern zieht hervor ;
 Der Weisheit giebet Er stets ein geneigtes Ohr /
 Er lässet sich einen Kranz von ihren Myrthen winden /
 Dagegen aller Pracht der Kranke muß verschwinden /
 Den setzt Ihn endlich auff der ganze Musen Chor.
 Also / **Der Better** / ist Erühmlich hoch gesinnt /
 Weil man in dieser Schrift hiervon die Proben findt /
 Sein Fleiß der heisset uns was Grosses von ihm hoffen ;
Ein Kranz wird künftig nicht genug für ihm sehn.
Gott gebe / daß hinfür durch seiner Tugend Schein
 Die Hoffnung werde selbst glücklich übertroffen.

Hiemit wolte seinen werthesten Herrn **Betta**
 sein ergebenstes Gemüth bezeugen

D. Martens
 LL. Studios.

Pinguis uti campus producit pinguis grana
 Sic mente ex doctâ plurima docta fluunt.
 Perge ita, Amice, donec conscendas culmen honoris,
 Laurea jam certe est grata parata tibi.

Hæc Pereximio Dn. Respondenti Amico suo
 integerrimo amicâ scripsit manu

ALBERTUS HIERONYMUS BOCK
 Hamb. SS. Theol. & Philos. Studiosus

So kan auch Euer Kunst bezaubern selbst die Sinnen/
Und sie zum Eigenthum durch klugen Wiß gewinnen.
Daß alle Sinnen fast allhier durch **GE** bestrickt/
Und gar Verwunderns-voll / nicht anders / als entzückt.

Dann wann ein falles Sinn nur wil die Lippen rühren;
So kan ein süßes Wort die Herzen mehr entführen /
Und ziehen aus sich selbst / als wann des Zaubers Fleiß
Durch böse Kunst gedacht zu machen sich den Preis.

Es kunt Ulfes wohl vor jenem Kränze stehen;
Als jemahls must an Ihm zu Grund und Trümmern gehen/
Die starck vermeinte Kunst der schwarzen Zauber=
Frau /

Die jeden seines Volcks verwandelt hat zur Sau!
Wann aber Euer Mund nur redend sich beweget /
Der lauter Saft und Krafft auff seinen Lippen häget;
Den greift er so die Brust selbst mit Entzückung an /
Daß niemand / niemand ist / der sichs enthalten kan.

Nun Euer Geist bereits die Sinnen so kan beugen;
Solt Euer Lob nicht einst die Himmels-Bühn ersteigen?
Ich wünsche denn / daß Ihr verharret in der Spuhr /
Zu beugen kunfftig gar zum Himmel die
Natur.

Diese zwar schlechte / Doch aus einem wohlmeinendem Gemüthe
hergehoffene Zeilen fügt schuldigster massen anbei

Johann Adolph Neukenbecher.

Trittoy - Hollatus.

So recht/ mein Herr zum Feld/ so gleicht die That den Mah-
men/
Denn wie ein fruchtbar Feld nach reich empfang'nen Sa-
men

Mit reicher Frucht bald lacht: So macht Er auch mein Freund/
Da Er mit grüner Frucht anjehet bey uns scheint.
Diß weisen uns genug die gegenwärt'gen Blätter/
Die nicht verachten kan der tolle Momus Spötter/
Fahrt fort/ mein Freund / empfah die Musen-Cron
Die nur Apollo gibt an einen Pindus Sohn.
So wolte mit eplfartigen und schlechten Zeilen
seine Schuldigkeit abstaten

PETRUS RIPER, Palæog. Bremen

Plausu dum pleno, pergis dum tendere cursu
Ad sacra, quo Sophia semita monstrat iter:
Auguror hinc, O chare mihi Zum FELDE, futurum,
Olim inter magnos ut numerare viros,
Quorum Letheo nescit sub flumine mergi
Fama, sed ad seræ secla nepotis orat;
Quod precor ex animo, & voveo, quod spero fidenter:
Tu spem, Summe, meam, vota precesque iuva:

Ica Politissimo Autori, DN. ALBERTO Zum
FELDEN, Amico suo singulari de Magia Di-
sputanti ex animo gratulatur

FRIEDERICUS WOLFIUS
Bremensis, Phil: & J. U. Studiosus.

Tab

Tab

ind

Q
S

83

enf

72
Q

Zum

ia Di

ILIS

iosus

So recht/ mein Herr zum Feld/ so gleicht die That den Stab-
men/
Denn wie ein fruchtbarer Feld nach reich empfang'nen Sa-
men

Mit reicher Frucht bald lacht: So macht Ers auch mein Freund/
Da Er mit grüner Frucht anjehet uns scheint.
Diß weisen uns genug die gegenwärt'gen Blätter/
Die nicht verachten kan der tolle Momus Spötter/
Fahrt fort/ mein Freund/ empfah die Musen-Cron
Die nur Apollo gibt an einen Pindus Sohn.

So wolte mit eplfartigen und schlechten Zeilen
seine Schuldigkeit abstaten

PETRUS RIPER, Palæog. Bremen.

Plausu dum pleno, pergis dum tendere cursu
Ad sacra, quo Sophia semita monstrat iter:
Auguror hinc, O chare mihi Zum FELDE, futurum,
Olim inter magnos ut numerare viros,
Quorum Letheo nescit sub flumine mergi
Fama, sed ad seri secla nepotis ovat;
Quod precor ex animo, & voveo, quod spero fidenter:
Tu spem, Summe, meam, vota precesque iuva:

Ica Politissimo Autori, DN. ALBERTO Zum
FELDEN, Amico suo singulari de Magia Di-
stanti ex animo gratulatur

FRIEDERICUS WOLFIUS
Bremensis, Phil: & J. U. Studiosus.

ab
ab
nd/
3
3
ml
12
2
Zum
Di
LIS
sus.